

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä maaliskuuta 2010 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevalle käsittelyä varten hallituksen esityksen laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain muuttamisesta (HE 20/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Katri Valjakka, maa- ja metsätalousministeriö

- johtaja Seppo Aaltonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- puheenjohtaja Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- valtiovarainministeriö
- ympäristöministeriö
- Maaseutuvirasto MAVI
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
- Maaseudun kehittäjät ry
- Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY).

HALLITUKSEN ESITYS

Luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin säännökset ei-tuotannollisten investointien vähimmäispinta-alasta ja mahdollisuudesta siirtää ei-tuotannollisten investointien tukea koskevan päätöksen mukainen oikeus toiselle taholle sekä sopimuksen purkamisesta. Lakiin ehdotetaan lisäksi lisättäväksi

säännös siitä, ettei täydentävien ehtojen laiminlyönnistä johtuvia tuen vähennyksiä panna toimeen, jos laiminlyönti on vähäinen ottaen huomioon sen vakavuus, laajuus ja jatkuvuus. Lakiin tehtäisiin myös joitain Euroopan unionin lainsäädännön muutoksista johtuvia teknisluonteisia muutoksia.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että neuvoston maaseutuasetuksen (EY N:o 1698/2005) mukaan kunkin jäsenvaltion on tullut laatia maaseudun kehittämistä koskeva kansallinen strategia. Neuvoston maaseutuasetuksen mukaan maaseudun kehittämissuunnitelmissa pannaan täytäntöön kansallinen strategiasuunnitelma toimenpiteillä, jotka on ryhmitelty mainitun asetuksen IV osastossa määriteltyjen toimintalinjojen mukaan. Nämä neljä toimintalinjaa ovat maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen, ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen, maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen, sekä Leader.

Luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetulla lailla (1440/2006), joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, säädetään keskitetysti Euroopan yhteisön maaseutuasetuksen toimintalinjaan kaksi (ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen) sisältyvistä asiakokonaisuuksista ja tuista. Toimintalinjaan kaksi sisältyviä tukia ovat Euroopan yhteisön maaseutuasetuksen 37 artiklassa tarkoitetut luonnonhaittakorvaukset vuoristoalueilla ja korvaukset muilla haitta-alueilla, 39 artiklassa tarkoitetut maatalouden ympäristötuet, 40 artiklassa tarkoitetut eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja 41 artiklassa tarkoitetut ei-tuotannollisten investointien tuet.

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin osalta valiokunta toteaa, että ei-tuotannollisten investointien tukea perinnebiotooppien kunnostamiseen on käytännössä tähänkin saakka myönnetty vain vähintään 0,30 hehtaarin aloille. Nyt tämä käytännön periaate kirjataan myös lakiin. Tuen perusteena oleva pinta-ala voi koostua useammasta pienestä lohokosta, joiden pinta-ala yhteensä on vähintään vaadittu 0,30 hehtaaria. Investointien kattamiin kustannuksiin voidaan sisällyttää alueella olevien rakenteiden (esim. puu- tai kivialaidat, ladot) kunnostamista, mutta se ei ole

välttämätöntä, eikä näillä rakenteilla ole mitään minimikokovaatimusta.

Lain 9 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin sopimuksen purkamisen edellytyksistä. Ehdotuksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi purkaa sopimuksen, jos sopimuksen tehnyt viljelijä on salannut sopimuksen tekemiseen olennaisesti vaikuttavan seikan tai antanut sellaisesta olennaisesti virheellisen tiedon taikka jos hän tai maatalon myöhempi omistaja, jolle sopimus on siirretty, olennaisesti rikkoo sopimusehtoja. Esityksen perusteluissa on kuvattu tilanteita, joissa sopimuksen purkaminen olisi perusteltua. Valiokunta pitää tärkeänä, että säännöstä sovelletaan vain niissä tilanteissa, joissa menettely on ollut kiistattomasti virheellistä ja sopimusta on tietoisesti rikottu. Viljelijän oikeusturvan kannalta valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että sopimuksen purkamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta lain 24 §:n säännösten mukaisesti. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että maatalouden tukijärjestelmät ovat muodostuneet erittäin monimutkaisiksi. Siten on syntynyt suuri vaara tahattomista virheistä, joita tehdään myös maataloushallinnon toiminnassa. Valiokunta korostaa sitä, että tukijärjestelmiä ja niitä koskevia säännöksiä tulee selkeyttää ja byrokratiaa karsia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä olevin huomautuksin ja jäljempänä esitettävien muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Voimaantulosäännös. Toimintalinjaa kaksi (ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen) koskevan lain 10 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että täydentävien ehtojen laiminlyönnistä johtuvaa tuen vähennystä ei tehdä, jos laiminlyönti on vähäinen ottaen huomioon sen vakavuus, laajuus ja jatkuvuus. Ehdotettu muutos

perustuu neuvoston maaseutuasetuksen (EY) N:o 1698/2005 tammikuussa 2009 annettuun muutokseen (EY) N:o 74/2009, joka tuli voimaan pääsääntöisesti 1 päivänä tammikuuta 2009. Mahdollisuus jättää täydentävien ehtojen vähäisistä laiminlyönneistä johtuva tuen vähennys tekemättä nyt käsiteltävänä olevan toimintalinjan (toimintalinja kaksi) lain nojalla myönnettävien tukien osalta tuli kuitenkin voimaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2010 lukien.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että nyt käsiteltävän lain nojalla myönnettävien tukien täydentävien ehtojen valvonta on joiltain osin aloitettu, mutta niitä ei saada päätökseen kevään 2010 aikana. Jos esityksen mukaiset muutokset lakiin saadaan voimaan keväällä 2010, valvonnat ovat vielä kaikkien tuensaajien osalta kesken. Tällöin ehdotettua 10 §:n 3 momenttia voidaan käytännössä soveltaa vuoden 2010 alusta lukien, jos lain voimaantulosäännöstä täydennetään tältä osin. Lain voimaantulosäännöstä täydentämällä voitaisiin siten vuoden 2010 valvonnoissa havaitut vähäiset

täydentävien ehtojen laiminlyönnit jättää sanktioimatta riippumatta siitä, onko tilalla aloitettu täydentävien ehtojen valvonta lain voimaan tullessa vai alkaako niiden valvonta lainmuutoksen voimaantulon jälkeen.

Edellä sanottuun viitaten valiokunta ehdottaa lain voimaantulosäännöstä täydennettäväksi uudella 2 momentilla siten, että lain 10 §:n 3 momenttia tulee soveltaa myös tapauksiin, joissa täydentävien ehtojen valvonta on aloitettu 1 päivän tammikuuta 2010 jälkeen ja joissa valvontaseuraamuksista ei ole päätetty lain voimaan tullessa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi voimaantulosäännös muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus).

Valiokunnan muutosehdotus

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain 10 §:n 3 momenttia sovelletaan tapauksiin, joissa täydentävien ehtojen valvonta

on aloitettu 1 päivänä tammikuuta 2010 jälkeen ja joissa valvontaseuraamuksista ei ole päätetty tämän lain voimaan tullessa. (Uusi)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Pertti Hemmilä /kok
jä. Lasse Hautala /kesk
Hannu Hoskonen /kesk
Anne Kalmari /kesk

Johanna Karimäki /vihr
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps

MmVM 5/2010 vp — HE 20/2010 vp

Klaus Pentti /kesk
Petri Pihlajaniemi /kok
Erkki Pulliainen /vihr

Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.